

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Provinciedomein Raversijde (Oostende, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2021A394
Mei 2021

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteur: Wouter Van Goidsenhoven

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2021

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV

Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Programma van maatregelen	6
1.1	Administratieve gegevens	6
1.2	Synthese	8
1.3	Gemotiveerd advies	9
1.4	Programma van Maatregelen	11
1.4.1	De aanleiding van het vooronderzoek	11
1.4.2	Bepalen van de onderzoeksstrategie	11
1.4.3	Vraagstelling en onderzoeksdoelen.....	12
1.4.4	Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem	13
1.4.5	Onderzoeksstrategie en -methode	13
1.4.6	Eventuele afwijkingen van de CGP	16
1.4.7	Noodzakelijke competenties van de uitvoerders	16
1.4.8	Vondsten	16
1.5	Conclusie.....	17
2	Bibliografie.....	18

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).	7
Figuur 2: Onderzoeksgebied, boringen en ontgravingsplan weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....	14
Figuur 3: Voorstel proefsleuven weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....	15

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.	6
--	---

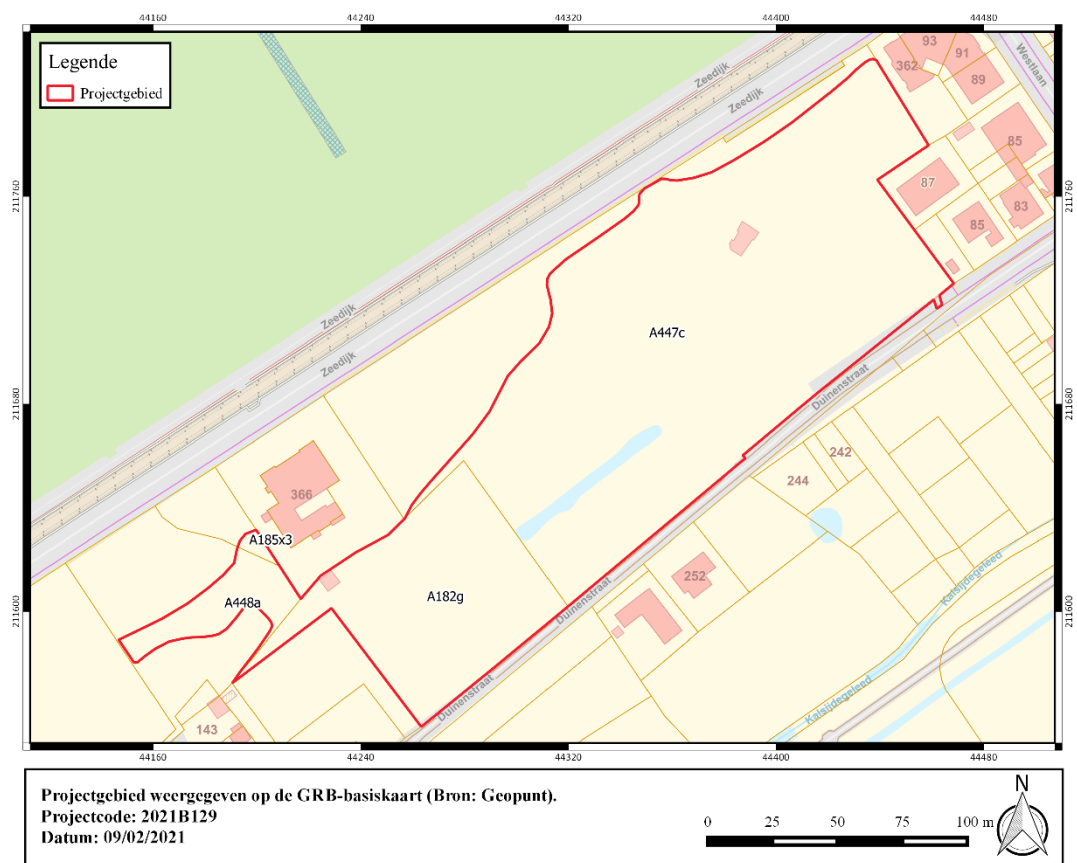

1 Programma van maatregelen

1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) Het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	OE/ERK/Archeoloog/2015/00069	
b) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de erkende archeoloog	Ruben Willaert NV Ten Briele 14 bus 15 8200 Sint-Michiels-Brugge	
c) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Oostende
	Deelgemeente	Raversijde
	Postcode	8400
	Adres	Duinenstraat 8400 Oostende
	Toponiem	Provinciedomein Raversijde
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	$X_{\min} = 44112$ $Y_{\min} = 211549$ $X_{\max} = 44507$ $Y_{\max} = 211823$
d) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Oostende, Afdeling 11, Sectie A, nr's 447c, 182g, 448a, 185x3 Figuur 1	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

1.2 Synthese

De opdrachtgever plant de heraanleg van de buitenomgeving op een deel van Provinciedomein Raversijde te Oostende. De geplande werken hebben betrekking op een gecombineerde oppervlakte van ca. 2,15 ha. Het terrein is momenteel begroeid met duinvegetatie. De geplande herinrichting heeft o.a. het doel de groei van deze natuurlijke vegetatie te stimuleren en te beschermen. Een deel van het terrein wordt afgegraven over een variabele diepte, de vrijgekomen grond wordt gebruikt om het noordwestelijke terreindeel significant op te hogen. Zowel in het westelijke terreindeel als het noordwestelijke terreindeel wordt met rijplaten gewerkt om de impact van het werfverkeer op de ondergrond zoveel mogelijk te minimaliseren. Vervolgens wordt rondom de bewaarde bunker van batterij 'Antwerpen' een speelzone aangelegd, worden verschillende wandelpaden gerealiseerd en nieuwe vegetatie ingezaaid.

Het onderzoeksgebied situeert zich net ten zuidoosten van de duinengordel, op de overgang richting de kustpolders. In het noordelijke terreindeel bevinden zich duinen, het zuidelijker terreindeel is lager gelegen. De bodemkaart geeft ter hoogte van het terrein aan dat de ondergrond is opgebouwd uit jonger duinzand. Op het DHMV is te zien dat het maaiveld ter hoogte van het onderzoeksgebied reeds is gewijzigd. Vermoedelijk werd een deel van het terrein in het verleden genivelleerd in functie van een voormalige camping. Teneinde de impact van de geplande werken op het bodemarchief in te schatten en de bodemopbouw te evalueren werd binnen de grenzen van het onderzoeksgebied reeds een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd. Hierbij werden geen dieper liggende stabilisatieniveaus waargenomen die bedreigd worden door de geplande werken. Tevens is nagegaan in welke mate de graafwerken het archeologisch leesbaar niveau bedreigen. Op basis van de aanlegdieptes en de waarnemingen van het landschappelijk bodemonderzoek is een zone afgebakend waar het bodemarchief wel degelijk wordt bedreigd door de geplande werkzaamheden. Op de overige terreindelen is de ingreep te ondiep om een bedreiging te vormen of zijn ze dermate beperkt in oppervlakte dat verder onderzoek met ingreep in de bodem er niet zinvol is.

Op de cartografische bronnen is te zien dat het terrein tussen de duinengordel en de Gravejansdijk is gelegen. Op de Pourbuskaart is de weg op de dijk te zien. Ter hoogte van het onderzoeksgebied is geen bebouwing weergegeven. De kern van het historische Walrijversijde bevindt zich ten westen van het onderzoeksgebied. Op de Ferrariskaart is ter hoogte van het onderzoeksgebied een weg weergegeven. Ten noordwesten van het terrein bevindt zich een wachthuisje. Op 19^e-eeuwse bronnen is te zien dat de weg die nog is aangeduid op de Ferrariskaart niet langer is afgebeeld. Tijdens beide wereldoorlogen wordt de Belgische kustlijn voorzien van een uitgebouwde verdedigingslinie. Teneinde de aanwezigheid van militair erfgoed te kunnen inschatten werd een historische studie opgemaakt met behulp van militaire kaarten en luchtfoto's. Tijdens WOI worden langs de kustlijn verschillende geschutsbatterijen gebouwd. Ter hoogte van het onderzoeksgebied wordt kustbatterij 'Antwerpen' ingericht. Deze beschikte over zes stuks geschut. Op luchtfoto's zijn ter hoogte van het noordelijke deel van het onderzoeksgebied 3 betonnen stellingen te zien en een barak die dienst doet als troepenverblijf. Op jongere foto's zijn deze minder duidelijk te zien en beter gecamoufleerd, op één enkele opname zijn delen van een verbindingsloopgraaf te zien. Vermoedelijk werden verschillende verdeckte verbindingen voorzien tussen de verschillende geschutsstellingen, troepenverblijven en het achterland. Tijdens WOII wordt binnen de grenzen van het onderzoeksgebied een grotere bunker gebouwd, deze is tot op heden bewaard gebleven in het landschap. Tevens is te zien dat de WOI-kazematten vermoedelijk hergebruikt worden binnen de Atlantikwall-stellingen. Binnen de orthofotosequentie is te zien dat het terrein tot aan de opname van 2008-2011 in gebruik is als camping. Op het luchtbeeld van 2015 is hiervan geen spoor meer te herkennen. Uit het booronderzoek is gebleken dat de aanleg hiervan slechts een

beperkte invloed heeft gehad op het bodemarchief. Het oostelijk deel van het terrein werd duidelijk opgehoogd. Lokaal kan vermoedelijk verstoring aanwezig zijn, maar geenszins kan gesteld worden dat het bodemarchief vlakdekkend verstoord is.

In de omgeving is vooral de archeologische site van Walraversyde relevant voor het onderzoeksgebied. Hier werden resten van een laatmiddeleeuws vissersdorp aangetroffen en onderzocht in verschillende onderzoekscampagnes de voorbije decennia. De oudste resten die er werden aangetroffen gaan terug tot in de Romeinse periode. Dit betreft dan voornamelijk opgespit materiaal en aanwijzingen voor veenwinning. Daarnaast werd over een afstand het restant van een vermoedelijk dijklichaam in kaart gebracht dat eveneens zeer waarschijnlijk teruggaat tot in de Romeinse periode. Na een bedijking in de 11^e eeuw wordt de omgeving rond het vissersdorp ontgonnen. Van het laatmiddeleeuwse vissersdorp werden een 33-tal woningen onderzocht. Naast deze goed bewaarde resten van het middeleeuwse dorp bestaan de gekende waarden in de omgeving voornamelijk uit militair erfgoed. Langs de kustlijn werden meerdere artilleriebatterijen ingericht. Op het prinselijk domein was batterij ‘Aachen’ gelegen. Ter hoogte van het onderzoeksgebied bevond zich batterij ‘Antwerpen’. Deze waren vermoedelijk verbonden met loopgraven. Hiervan kunnen nog resten in de ondergrond bewaard zijn. Verder richting het noordoosten langs de kustlijn werden batterij ‘Cecile’ en ‘Beseler’ ingericht. Hoewel het merendeel van de betonnen WOI structuren reeds zijn ontmanteld, bestaat de mogelijkheid dat zich nog resten van andere infrastructuur als loopgraven, schuilplaatsen en eventueel afvalkuilen, die in verband gebracht kunnen worden met het nabijgelegen troepenverblijf, in de ondergrond bewaard kunnen zijn.

Concreet dient ter hoogte van het onderzoeksgebied uitgegaan te worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. De verwachting bestaat voornamelijk uit resten van militaire infrastructuur. Uit de waarnemingen van het landschappelijk bodemonderzoek blijkt dat het bodemarchief slechts op een deel van het terrein wordt bedreigd. In het noordoostelijke terreindeel dat wordt opgehoogd en het westelijke terreindeel dat slechts in beperkte mate wordt afgeplagd kan uitgegaan worden van een in-situ bewaring van eventueel aanwezig erfgoed. Ter hoogte van het terreindeel waar het bodemarchief wel wordt bedreigd is een proefsleuvenonderzoek de meest geschikte onderzoeksmethode.

1.3 Gemotiveerd advies

Uit het bureauonderzoek blijkt een trefkans inzake archeologisch erfgoed. Op basis van de beschikbare gegevens dient voornamelijk uitgegaan te worden van een trefkans inzake erfgoed bestaand uit bodemsporen en relictten uit WOI & WOII. Oudere sporen vallen evenwel niet uit te sluiten. De meest geschikte onderzoeksmethode om eventueel aanwezig erfgoed in kaart te brengen en de impact van de geplande werken hierop te evalueren is een proefsleuvenonderzoek op de zone waar het bodemarchief is bedreigd.

Volgende onderzoeksmethoden werden overwogen:

-gespecialiseerd archivalisch onderzoek: in specifieke gevallen is bijkomend bronnenonderzoek aangewezen. Deze vorm van verder doorgedreven archiefonderzoek heeft vooral betrekking op zeer specifieke contexten. Eén van de meest voorkomende voorbeelden waar doorgedreven archivalisch onderzoek nodig is betreft locaties binnen het frontgebied van de Eerste Wereldoorlog.

De cartografische bronnen reflecteren een open en landelijke omgeving. Op de Ferrariskaart en de 19e-eeuwse bronnen is ter hoogte van het onderzoeksgebied geen bebouwing weergegeven. In functie van oorlogserfgoed is reeds een studie opgemaakt met behulp van loopgravenkaarten en militaire luchtfoto's uit WOI en WOII. Hieruit kan afgeleid worden dat er zich binnen de grenzen van het onderzoeksgebied enkele Duitse geschutsstellingen bevonden met bijhorende infrastructuur. Tijdens WOII werd een nieuwe bunker gebouwd en werden de resterende WOI-bunkers hergebruikt. In de zone waar het bodemarchief wordt bedreigd door de geplande werken dient vooral uitgegaan te worden van een trefkans inzake resten van 'zachte' structuren zoals loopgraven, versperringen, afvalkuilen, etc.

-landschappelijk bodemonderzoek: een landschappelijk bodemonderzoek kan altijd zinvol zijn indien een complexe landschappelijke situatie en bijgevolg een complexe bodemopbouw vermoed wordt.

Ter hoogte van het onderzoeksgebied werd reeds een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd. Hieruit blijkt dat er uitgegaan kan worden van een relatief éénduidige archeologische situatie waarbij eventueel aanwezig erfgoed zichtbaar is onder de bouwvoor. Er werden geen dieperliggende, afgedekte loopniveaus waargenomen. Tevens is een zone afgebakend kunnen worden waar de ingrepen niet of in slechts zeer beperkte mate een impact hebben op het bodemarchief en redelijkerwijs uitgegaan kan worden van in-situ bewaring van eventueel aanwezig erfgoed.

-geofysisch onderzoek: een geofysisch onderzoek heeft in hoofdzaak als doel om, zonder ingreep in de bodem, grotere ondergrondse anomalieën in kaart te brengen. In hoofdzaak betreft het structuren zoals funderingen of ovens. Ook kunnen sterke verschillen in bodemsamenstelling door middel van deze onderzoeksmethode gevat worden.

De kans dat een geofysisch onderzoek een meerwaarde is voor het proefsleuvenonderzoek en kan nog kan leiden tot kenniswinst is te beperkt.

-verkennd en waarderend archeologisch booronderzoek: een verkennd archeologisch onderzoek heeft als doel eventuele bewaarde artefactensites in kaart te brengen door middel van een extensief boorgrid. In geval van een positieve waarneming kan met behulp van een waarderend booronderzoek in een intensiever grid de artefactenconcentratie gelokaliseerd en afgebakend worden. Op basis van de resultaten van deze booronderzoeken kan overgegaan worden tot de aanleg van proefputten om de onderzoeksstrategie te optimaliseren of een opgraving in functie van een artefactensite.

Binnen de grenzen van het onderzoeksgebied is geen verwachting inzake de aanwezigheid van bewaarde artefactenconcentraties.

-veldkartering: een veldkartering of "field-walking" bestaat uit een systematische visuele inspectie van een terrein en het inventariseren van eventuele oppervlaktevondsten. Deze prospectiemethode wordt aangewend op terreinen die een zekere mate van oppervlaktebewerking kennen, dus hoofdzakelijk op akkers. De kartering wordt gewoonlijk uitgevoerd in parallelle raaien met een regelmatige tussenafstand. Afhankelijk van het karakter

van het gerecupereerde vondstmateriaal kunnen mogelijk gerichtere keuzes gemaakt worden in de te volgen onderzoeksstrategie op een terrein.

Het terrein is niet in gebruik als akker, het uitvoeren van een veldkartering is weinig zinvol.

-proefsleuven: een proefsleuvenonderzoek heeft als doel het terrein steekproefsgewijs archeologisch te inventariseren en op basis van objectieve waarnemingen uitspraken te doen over de aanwezigheid van ondergronds erfgoed binnen het onderzoeksgebied en de impact van de geplande werken hierop.

De gekende vindplaatsen en historische studie wijzen hoofdzakelijk op een trefkans inzake relictten uit WOI en WOII. Oudere sporen kunnen evenwel niet uitgesloten worden. Teneinde de aanwezigheid van erfgoed bestaand uit bodemsporen te evalueren en de impact van de geplande werken hierop te bepalen is bijkomend onderzoek noodzakelijk in de zone waar het bodemarchief wordt bedreigd door de geplande werken. De meest geschikte onderzoeksmethode met betrekking erfgoed bestaand uit bodemsporen is een proefsleuvenonderzoek.

1.4 Programma van Maatregelen

1.4.1 De aanleiding van het vooronderzoek

Cf. supra, punt 1.3.6 Verslag van Resultaten.

1.4.2 Bepalen van de onderzoeksstrategie

De keuze voor de beschreven onderzoeksmethode werd afgetoetst aan de vier criteria opgenomen in de Code van Goede Praktijk.

-mogelijk: het terrein waar onderzoek noodzakelijk is, is toegankelijk voor een graafmachine, er worden geen fysieke obstakels verwacht waardoor de prospectie niet uitgevoerd kan worden.

-nuttig: gelet op de beschreven verwachting is een proefsleuvenonderzoek de meest geschikte manier om archeologische resten bestaand uit bodemsporen in kaart te brengen om zo de impact van de geplande werken hierop te kunnen bepalen.

-schadelijk: de mate van spoorbewerking tijdens een proefsleuvenonderzoek is normaliter beperkt, hierdoor blijven eventueel aanwezige relictten bewaard voor verder onderzoek.

-noodzakelijk: de geplande werken impliceren ingreep in de bodem tot op archeologisch relevante diepte op een deel van het terrein. Hierdoor moet in deze zone vooralsnog uitgegaan worden van een scenario waarbij in-situ bewaring niet mogelijk is.

1.4.3 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Doel van de terreininventarisatie is een inschatting maken van aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied en de impact van de geplande werken hierop. Van belang hierbij is dat minstens volgende onderzoeksvragen beantwoord worden.

- wat zijn de waargenomen bodemhorizonten?
- wat is de diepteligging van het archeologisch leesbaar niveau?
- hoe verhouden de bodemkundige waarnemingen in de profielputten zich tot de beschikbare gegevens?
- in hoeverre is de bodemopbouw nog intact? Is er sprake van verstoring? Wat was de impact van de camping?
- zijn er nog bodemsporen aanwezig? In welke mate zijn ze natuurlijk of antropogeen?
- wat is de bewaringstoestand van deze sporen?
- kunnen de bodemkundige vaststellingen gerelateerd worden aan de eventuele afwezigheid van oudere antropogene sporen?
- wat is de relatie tussen de bodem, het landschap en de waargenomen relictten?
- maken de oudere sporen deel uit van één of meerdere structuren, is er een ruimtelijk verband?
- kan op basis van het gerecupereerde materiaal een uitspraak gedaan worden over datering of fasering? Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- kan op basis van de waargenomen archeologische fenomenen een uitspraak gedaan worden over de aard en omvang van de menselijke aanwezigheid?
- zijn er indicaties die wijzen op de inrichting van een erf of nederzetting? Wijzen de sporen op artisanale activiteiten?
- zijn er indicaties voor de inrichting van een funeraire ruimte? wat is de omvang? hoeveel niveaus? geschatte aantal individuen?
- hoe verhouden de terreinwaarnemingen zich tegenover de WOI & WOII studie? Bevinden zich nog ongekarteerde oorlogsrelictten in de ondergrond?
- voor waardevolle vindplaats(en) die bedreigd worden door de geplande werkzaamheden: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (m.a.w. is behoud in situ mogelijk)?
- voor bedreigde waardevolle vindplaatsen die niet in-situ bewaard kunnen blijven:
 - wat is de ruimtelijke afbakening (in X, Y en Z coördinaten) van de zone(s) voor vervolgonderzoek?
 - welke aspecten verdienen bijzondere aandacht?
 - welke vraagstellingen zijn voor het vervolgonderzoek relevant?

° zijn er voor de beantwoording van de vraagstelling(en) natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke types staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

1.4.4 Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

Tot op heden werd reeds een bureauonderzoek en landschappelijk bodemonderzoek (projectcode 2021A394) uitgevoerd met betrekking tot het projectgebied te Raversijde. Hieruit kon een trefkans in voornamelijk WOI en WOII relicten afgeleid worden.

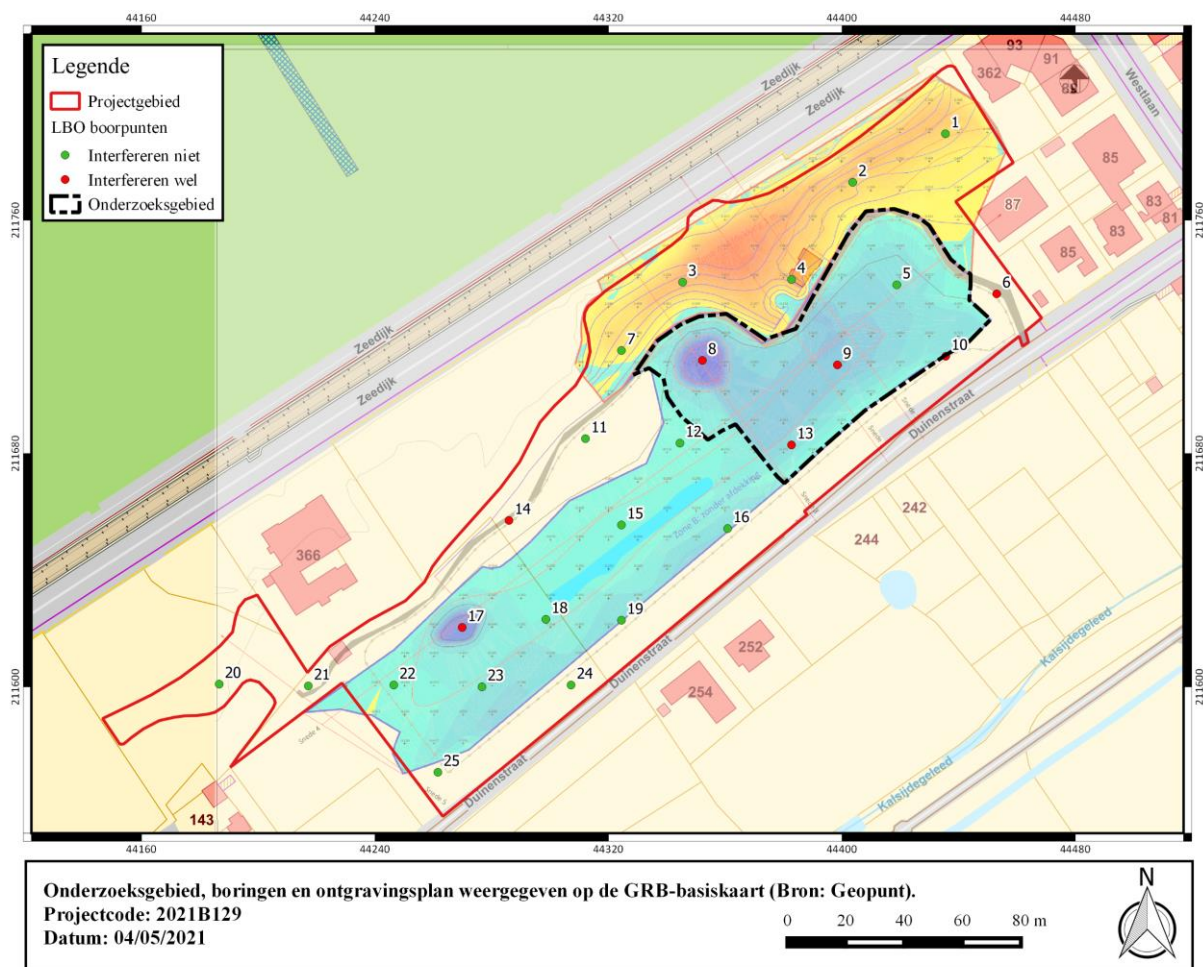
1.4.5 Onderzoeksstrategie en -methode

De meest geschikte onderzoeksmethode met betrekking tot de beschreven verwachting is een proefsleuvenonderzoek op de zone waar het bodemarchief is bedreigd. Op het overige terreindeel wordt het bodemarchief niet bedreigd. Enkel ter hoogte van de poel in het westelijk deel en ter hoogte van de speelzone bedreigen de ingrepen mogelijk wel het bewaarde bodemarchief. Deze ingrepen zijn echter dermate beperkt in oppervlakte dat bijkomend onderzoek met ingreep in de bodem er weinig zinvol is. De terreininventarisatie dient een statistisch representatief deel van het afgebakende terrein te onderzoeken. De proefsleuven worden aangelegd in een regelmatig patroon met een tussenafstand van maximaal 15m. Op basis van de beschikbare gegevens is er geen verwachting inzake kenniswinst bij verder onderzoek in functie van artefactensites.

De archeologische prospectie met ingreep in de bodem wordt als succesvol beschouwd indien er een de onderzoeksvragen beantwoord kunnen worden en het rapport wordt opgeleverd.

De sleuven worden ingeplant volgens een noordoost-zuidwest georiënteerde as in functie van efficiënt grondverzet en eventueel aanwezige verbindingsloopgraven richting het achterland. Enige aanpassing van het vooropgestelde sleuvenplan wordt gemotiveerd in de rapportage.

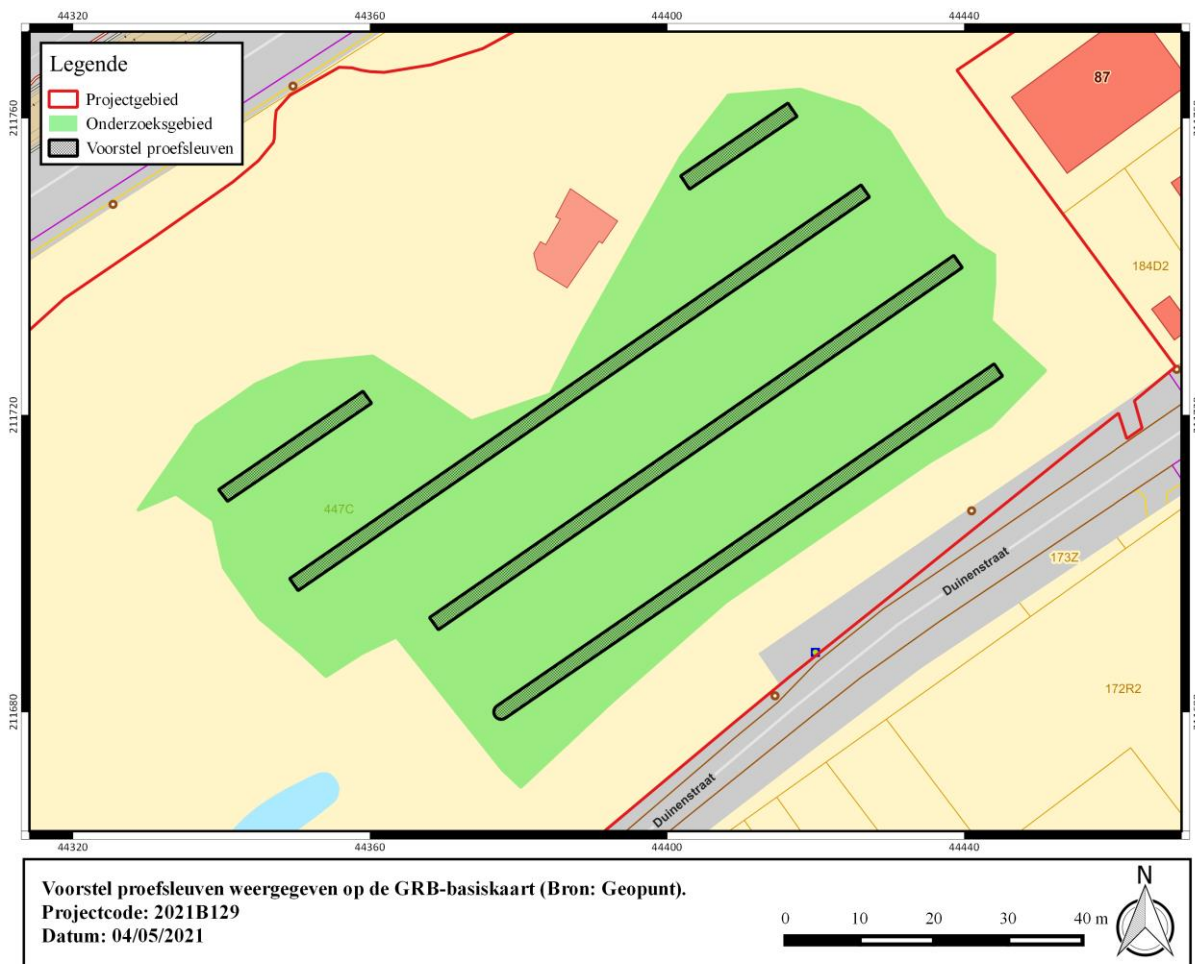

Figuur 2: Onderzoeksgebied, boringen en ontgravingsplan weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

1.1.6 Onderzoekstechnieken

De zone die moet onderzocht worden door middel van proefsleuven is ca. 5101 m² groot. De proefsleuven dienen 10% van de onderzoekbare oppervlakte te beslaan met bijkomend ca. 2,5% aan kijkvensters of dwars/volgsleuven waar relevant. De kijkvensters dienen voldoende groot te zijn om een antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvragen.

Figuur 3: Voorstel proefsleuven weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

De proefsleuven worden aangelegd door een rupskraan met tandeloze bak, deze graafmachine dient over voldoende vermogen te beschikken om een vlotte werking te garanderen. De minimale breedte van de kraanbak bedraagt 2m. De proefsleuven worden laagsgewijs uitgegraven door de kraan, onder begeleiding van de veldwerkleider, tot op het archeologisch leesbaar niveau. Indien sprake is van meerdere sporenniveaus kan pas naar het dieperliggende gezakt worden indien het bovenliggende vrij is van sporen.

Tijdens het terreinwerk dient aandacht uit te gaan naar de bodemkundige situatie binnen het plangebied en de relatie met de aanwezige sporen. Hiervoor dienen, wanneer relevant, profielkolommen aangelegd te worden. Deze worden geïnterpreteerd door een aardkundige. Het vooronderzoek met ingreep in de bodem, zijnde veldwerk, verwerking en rapportage dienen te voldoen aan de bepalingen in de Code van Goede Praktijk.

Conform de Code van Goede Praktijk artikel 9.3 ligt de beslissing tot natuurwetenschappelijke staalname bij de veldwerkleider. Bij voorkeur wordt in de prijsopmaak een stelpost voorzien

die kan aangesproken worden voor natuurwetenschappelijk onderzoek indien dit nodig blijkt binnen het kader van het proefsleuvenonderzoek.

1.4.6 Eventuele afwijkingen van de CGP

Voor de prospectie met ingreep in de bodem worden geen situaties verwacht waarin afgeweken zal moeten worden van de bepalingen in de Code van Goede Praktijk.

1.4.7 Noodzakelijke competenties van de uitvoerders

Het veldwerkteam bestaat minimaal uit:

- een veldwerkleider, onder begeleiding van een erkend archeoloog, deze veldwerkleider voldoet aan de bepalingen in de Code van Goede Praktijk en heeft aantoonbare, leidinggevende ervaring met proefsleuvenonderzoek in de duinen en kustpolders.

- een assistent-archeoloog voldoende aan de vereisten van de Code van Goede Praktijk.

- een aardkundige ondersteunt de archeologen bij de interpretatie van de bodemprofielen en waargenomen sporen. Hij/zij rapporteert over de bodemkundige waarnemingen.

1.4.8 Vondsten

Overdracht van het archeologisch ensemble gebeurt na afloop van het archeologisch vooronderzoek conform artikels 5.2.1, 5.2.2 en 5.2.3 van het Onroerend Erfgoeddecreet. Vóór de start van het onderzoek worden door de erkende archeoloog en de initiatiefnemer duidelijke afspraken gemaakt met betrekking tot de overdracht van het archeologisch ensemble bij de eigenaar, het erkende onroerend erfgoeddepot of andere bewaarder van het archeologisch ensemble. Na het beëindigen van de verwerking en het opleveren van de eindrapportage vindt de overdracht van het opgravingsarchief plaats. Indien een vervolgonderzoek noodzakelijk blijkt, dient het opgravingsarchief integraal overgedragen te worden aan de uitvoerder van dit vervolgonderzoek.

1.5 Conclusie

De initiatiefnemer plant de heraanleg van een terrein op het Provinciaal Domein Raversyde. Op basis van het bureauonderzoek kan voornamelijk een trefkans inzake erfgoed uit de Eerste en Tweede Wereldoorlog afgeleid worden. Op basis van de waarnemingen van het landschappelijk bodemonderzoek kon een deel van het terrein afgebakend worden waar de geplande werken een bedreiging vormen voor eventueel aanwezig erfgoed. Op andere delen van het terrein zijn de ingrepen dermate beperkt dat uitgegaan kan worden van in-situ bewaring van eventueel aanwezig erfgoed. Bijkomende terreinwaarnemingen zijn aldus noodzakelijk om de aanwezigheid van archeologisch erfgoed te evalueren en de impact van diepere ingrepen op het bodemarchief te bepalen. De meest geschikte onderzoeksmethode m.b.t. de verwachting en de geplande ingrepen is een proefsleuvenonderzoek op de afgebakende zone.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2021

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.